

KALANGU

AFRICKÁ MOUDROST
NA KAŽDÝ DEN

VYBRAL A SESTAVIL

OBONETE S. UBAM

PROSTOR

Kalangu

Africká moudrost na každý den

Vybral a sestavil Obonete S. Ubam

PROSTOR

KALANGU

AFRICKÁ MOUDROST NA KAŽDÝ DEN

VYBRAL A SESTAVIL
OBONETE S. UBAM

PROSTOR | PRAHA | 2020

© Obonete S. Ubam, 2020

© PROSTOR, 2020

Illustrations and Cover Illustration © Adobe Stock Photos, 2020

ISBN 978-80-7260-450-0

*Když přetneš své řetězy, osvobodíš se.
Když přetneš své kořeny, zahyneš.*

PŘEDMLUVA

Annangský náčelník Ekukinam Bassey II., moudrý muž a můj blízký přítel, mi byl během let strávených v Africe rádcem a mentorem. Pocházel z významného a starobylého rodu a často mi vyprávěl o svých slavných předcích. Jeho děd přísně, ale spravedlivě vládl svému lidu a jeho otec nebyl nikým jiným nežli mužem, který od britských místodržících převzal symbolický klíč od sídelního města Calabaru, když impérium opouštělo svou kolonii. Vždycky mi říkal, že síla každého stromu odpovídá síle jeho kořenů a nabádal mne, abych se ty své pokusil nalézt i já. Dal jsem tedy na jeho radu a po sedmi letech hledání jsem je v Africe nejen našel, ale i zapustil.

Abych lépe porozuměl souvislostem, kdykoliv se mi naskytla příležitost, pozorně jsem naslouchal vyprávění stařešinů kmene. Zjistil jsem při tom, že základy kulturního povědomí a odkazu kmenů,

pocházející z dob ještě před psaným slovem, bývají ukryty ve starých příslovích. Začal jsem se o ně proto zajímat.

Afričtí mudrcové již od pradávna promlouvají ke svým národům a otevírají jim brány k moudrosti napříč celým kontinentem. Od rozpálených dun velké pouště přes neprostupné džungle říčních delt, strmé hřebeny východních hor i nekonečné savany jižních plání proudí jejich nauka ke kmenům, které je obývají. Tuarégové, Berbeři, Yorubové, Masajové, Pygmejové i Tutsiové a spolu s nimi bezpočet dalších národů si z generace na generaci předávají vědomosti svých předků a činí z ní nevysychající studnici vědění svých kultur. Jen díky nim se nám dochovala až do dnešních dnů. Zkušenost afrických kmenů zůstávala po staletí záměrně skrytá před zrakem dobyvatelů ze starého kontinentu. Proto nám její uvážlivý důvtip, hloubka a prozíravost zůstávaly dlouho utajené. Nyní máme příležitost nahlédnout do ní jako do bezedné studny a nabrat si z ní plné dlaně vědění a inspirace. Ponořme se tedy společně do pramenů starobyklých afrických kultur a pozorně naslouchejme jejich poselství. Jejich pravdivost

obstála ve zkoušce času a stala se – více nežli odrazem běhu okolního světa – spíše jeho duchovní esencí. Inspirujme se příběhy a pořekadly, které nám přináší mluvící buben *kalangu* z afrického kontinentu.

Je jedno, jak daleko řeka teče, nikdy nezapomene, kde leží její pramen.

Obonete S. Ubam
leden 2020

1

O ŽIVOTĚ

PROČ JSOU SLUNCE A MĚSÍC NA OBLOZE

Před dávnými časy byly Slunce a Voda nejlepší přátelé a žily společně na zemi. Slunce Vodu často navštěvovalo, ale Voda mu návštěvu nikdy neoplatila. Nakonec se tedy Slunce Vody otázalo, proč ho nikdy nepřišla navštívit v jeho domě. Voda odpověděla, že dům, ve kterém Slunce žije, není dost velký na to, aby ji pojal. Kdyby prý přišla i se svým lidem, Slunce by se tam už nevešlo a muselo by svůj domov opustit. Nakonec Voda řekla Slunci: „Chceš-li, abych za tebou přišla, musíš si postavit velké sídlo, aby se do něj vešel celý můj lid, který je velmi početný.“

Slunce tedy Vodě slíbilo, že postaví obrovský palác, a s úsměvem se vrátilo zpátky domů ke své manželce Luně. Slunce jí řeklo o svém slibu daném Vodě a hned nazítří započalo stavbu obrovského sídla, do kterého by mohlo Vodu pozvat. V den, kdy byl dům konečně dostavěn, pozvalo

Slunce Vodu na návštěvu. Voda pozvání přijala, a když stála před palácem, zeptala se Slunce, zdali může dovnitř.

„Ano, drahá přítelkyně, vejdi dovnitř,“ odpovědělo Slunce.

Voda začala téct do sídla a s ní i všechny ryby a jiná vodní zvířata. Za chvíli sahala Voda po kolena, a tak se zeptala Slunce, smí-li pokračovat.

„Ano, drahá, pokračuj,“ odpovědělo zase Slunce.

Voda tedy tekla dál dovnitř, až sahala do výšky vzrostlého muže. Zeptala se znovu slunce: „Chceš, aby nás vešlo ještě víc?“

„Ano, vejďte,“ odpověděli Slunce a Luna s obavami.

A tak Voda tekla dál a zaplnila celý dům. Slunce s Lunou musely vylézt na střechu. Vtom se jich Voda naposledy zeptala, zdali si přejí, aby vešel i zbytek jejího lidu. Slunce s Lunou souhlasily, a Voda vzápětí zaplavila celé sídlo i se zahradou. Slunci a Luně tedy nezbylo než vyšplhat až na oblohu, kde žijí dodnes.

Mluv mírně, ale nos silnou hůl. Tak dojdeš daleko.

Nevíš, jak těžké je břemeno, které neseš.

Smích čistí zuby.

Člověk nemyslí na to, co mu dají, ale na to, co mu nedopřejí.

Uhlí se vysmívá popelu.

Dané slovo platí víc než slonovina.

Člověka z pralesa můžeš vyrvat snadno, hůř
vyrveš prales z člověka.

Pravý muž se bojí lva třikrát v životě. Když
ho slyší rvát, když vidí jeho stopy a když mu
pohlédne do očí.

Člověk nemůže řídit dva čluny současně.

Šíp vystřelený vzhůru zasáhne střelcovu hlavu.

Jednooký nikdy neděkuje bohu, dokud nepotká
slepého.

Naděje je pilířem světa.

Miluj sebe sama a ostatní tě budou hanět. Haň
sebe sama a ostatní tě budou milovat.

Když stavíš past z pomluv, ulovíš neštěstí.

Změní-li se ústa v nůž, uříznou ti rty.

Oheň se vrací k tomu, kdo ho zapálil.

Práce oslabuje muže a posiluje ženy.

Když spadne jehla do studny, mnozí se přijdou podívat, ale jen málokdo se pro ni potopí.

Zítřek bude patřit těm, kdo se dnes připraví.

Lidské vady jsou jako kopce. Stojíš na svém a mluvíš o těch okolních.

Znalosti bez moudrosti jsou jako voda na písku.

Nejlepší rada je šek.

Noci se nikdo nebojí. Bojí se těch, které by v ní mohl potkat.

Člověka utopí i klidná voda.

Člověk převyšuje člověka, a to nejen vzrůstem.

Nezáleží na tom, jak moc na tebe prší. Stejně ti na hlavě banánovník nevyroste.

Lépe udržet nepřítele v poli než ho pak vyhánět z vlastního domu.

Když dáš všem kladivo, stanou se ze všech kováři?